

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 28
február 2018
cena 1 euro

2

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Takí zlí byť nemohli...

NÁŠ ROZHOVOR

spomína Elena Letňanová, renomovaná klaviristka, publicistka a vysokoškolská pedagogička na obdobie, keď komunisti poslali na popravu „svojho“ človeka, Vladimíra Clementisa. Bolo to v roku 1952 a desaťročná Elenka veľmi citlivo vnímala udalosti v povojnovom štáte. Dcéra prvého riaditeľa Slovenskej filharmónie, hudobného skladateľa a evanjelického organistu vyrastala v slobodomyselnom prostredí, čo sa veľmi hlboko zakorenilo v jej duši. Stala sa nielen svedkom, ale aj aktívnou účastníčkou protikomunistického odboja, keď odmietla slúžiť režimu a so svojou maloletou dcérou ako 42 ročná, so skvele našľapnutou kariérou v roku 1968 a abortovanou v roku 1970, sa vybrala do slobodného sveta hľadať svoje miesto. Náš rozhovor začala spomienkou, keď v roku

Elena Letňanová na čele sprievodu s fotografiou Jana Palacha počas panychídy v januári 1969.

Foto archív Eleny Letňanovej

1972 v spoločnosti publicistu Juraja Špitzera a jeho priateľky hrala skladbu Franza Liszta venovanú popraveným uhorským vlastencom v roku 1848.

Čím vám utkvela v pamäti táto udalosť?

Bola to veľmi silná skladba a keď

som dohrala, Špitzer mi povedal, že by nechcel dostať odo mňa facku, lebo si vie predstaviť, aká silná by bola. Je to heroická skladba so smútočným pochodom, veď Liszt ju zložil na počesť šestnástich popravených vlastencov v Arade, dnešnom Rumunsku.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda

**Nenávisť
hustne** 2

Eva Zelenayová

**Na okraj
februára** 3

Rafael Rafaj

**Dubček. Je to skutočne
„náš človek“?** 4

Anton Semeš

Ako som neušiel 5

Július Homola

**Ad:
Milan Tunega** 6-7

Vlado Gregor

**Život krátky,
nerob skratky** 8

Viliam Jablonický

**Najvýznamnejší deň
v histórii Slovákov?** 9

Ján Litecký Šveda

**Stopy vtákov
v mokrej hline** 13

Nenávist' hustne

Presne pred rokom som svoje úvodné slovo nazval: „Lož hustne“. Okrem spomienky na lži okolo „Vítazného februára 1948“ bola reč o tom, ako rozkladne na každú spoločnosť – či už na jej kultúru alebo ekonomiku – pôsobí, keď sa nevyssporiada so lžou. Naopak, keď nám tu lož opäť hromadne šíria komunistické detičky zo všetkých masmédií. Keďže však hrôzy komunizmu boli také obrovské, že ani najväčšia lož ich nedokáže prekryť úplne, čím ďalej tým viac siahajú k extrémistickým nenávistným praktikám.

Veľký závan protislovenskej nenávisti sme zacítili hneď 1. januára, ktorý zavial priamo z prezidentskej kancelárie. Vyznamenania, ktoré prezident udelil ľuďom, aktívne ba až fanaticky bojujúcim proti slovenskej samostatnosti práve pri príležitosti jej výročia, berú väzni československého komunizmu ako potupu. Potupu nielen samostatnosti, ale aj demokracie, za ktorú si odsedeli dlhé roky, pretože boli pošliapané všetky jej atribúty a procedúry. Od volieb až po parlamentné hlasovanie. Vôľa ľudu bola jednoducho vykydnutá do kanála, kvôli nárekom malej hŕstky večne včerajších. Malá poznámka pre najväčších fanatikov, ktorí dodnes (!) nezmyselne operujú referendum, hoci sami dobre vedia, ako by dopadlo: áno, aj referendum je demokratický prostriedok, ak sa na ňom demokraticky dohodne demokraticky zvolený zákonodarný zbor. To je demokracia, váženie, hoci viem, že proti nej bojujete všetkými prostriedkami.

Politickí väzni neuspeli

Začiatkom minulého roku sme na celorepublikovej výkonnej rade PV ZPKO diskutovali o tom, či navrhne na štátne vyznamenanie aj niekoho z vlastných radov. Veď politickí väzni tvorili to hlavné nezlomné jadro našej spoločnosti, ktorá si napokon vynútila pád totality a nastolenie aspoň akej-takej demokracie. A pri takejto príležitosti by si určite zaslúžili nejaké ocenenie. Bolo veľa hlasov, ktoré sa vyjadrili v tom zmysle, že od súčasného prezidenta by vyznamenanie neprevzali. Veď na rozdiel od ostatných prezidentov, ešte sa nezúčastnil ani len na jednej našej pietnej spomienke. Napokon však prevládlo také kresťansky zmierlivé stanovisko – veď dajme mu ešte šancu, navyše, tu ide skôr o úrad ako o pominuteľnú osobu, a navrhli sme troch našich členov, z toho jedného in memoriam. Dobré vieme, ako to dopadlo. Samozrejme, že po tomto škandále a pri tejto zostave v prezidentskom paláci už ďalšie návrhy po-

dávať nebudeme. A ani pozývať na pietne spomienky na ľudí umučených komunistickým režimom, aby sa nemuseli obracať v hrobe. Politickí väzni, ako aristokracia tejto spoločnosti, majú nielen svoju hrdosť, ale aj vkus.

Aj na tomto príklade vidno, ako určitá časť našej spoločnosti zavrhol kresťanskú tradíciu a podstatu Európy. A ako to chýba. Veď voľakedy aj ten najväčší gadžo z tej najzastrčenejšej dediny, hoci sa na smrť nenávidel so susedom, ba aj keď mu v náhlom záchvate nenávisti podusil nejaké sliedky, určite mu však nevtrhol do domu a neopľul podobizeň jeho nebohých rodičov. Pre kresťansky vychovaného Európana sú určité civilizačné hranice, ktoré sa jednoducho neprekračujú. Nuž ale, čo by sme chceli od človeka, ktorý vyrastal v rodine funkcionára zločineckého, navyše ateistického režimu a vyhlásil, že bol jeho vzorom?

V Česku nenaleteli

Keď sme už pri tých prezidentoch – minule sa ma opýtal jeden náš člen, čo poviem na české prezidentské voľby. Tak som mu popravde povedal, že nerád by som sa na túto tému púšťal do nejakých úvah, pretože to nijako zvlášť nesledujem. Neskôr som si však uvedomil, že táto odpoveď bola z určitého pohľadu výstižná. Na jednej strane je to konštatovanie, že českých kolonizátorov chvalabohu už máme z krku a tak ich voľby nie sú pre nás nijako zvlášť zaujímavé. Navyše, keď ani u nich nemá prezident nijaké veľké mocenské páky. Na druhej strane – len sa pozrime na nášho, koľko vody dokáže namútiť aj z toho nič. A tak môjmu spolubesedníkovi odkazujem, že napriek tomu, že práve Zeman je taký typický český plebejský typ, akých dosť neznášam, navyše, ešte si vždy rád rypne aj do Slovákov spôsobmi zo IV. cenovej skupiny, teraz ide žiaľ, o vážnejšie veci. Európa sa totiž nachádza vo vojne s agresívnou islamistickou inváziou a tak každý, kto je na strane Európy, je na mojej strane. Aj Miloš Zeman. A je úplne jedno, či vie jesť rybu príborom, alebo len rukou párky. No tu predsa len vyvstáva otázka a obava, čo bude s kresťanskou Európou, keď obrovské peniaze vrhnuté do masmédií dokážu, tak ako teraz v Čechách, obalamutiť skoro polovicu voličov, aby volili v konečnom dôsledku kindžal? Tento katastrofálny problém, žiaľ, máme aj u nás. Preto musíme napnúť všetky naše, aj keď obmedzené sily, aby sme sa vymanili z lživých a hlavne nenávistnej moci masmédií. A predovšetkým, strážili si demokraciu. Nech je aká je.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku:** 0,90 EUR ● **Celoročné predplatné:** 10 EUR ● **Predplatné pre zahraničných abonentov:** 50 USD vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Sberbank Slovensko a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: Prima banka Slovensko, a.s. ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁL** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Július Homola

Balada na rozlúčku

Zbohom, vy radostné študentské nezbedy!
 Či vrátite sa ešte dakedy?
 Kúzelné chvíle, hviezd a listov pád,
 šum snežných dní, zbohom na stokrát!
 Život nás zrazu vrhol v kruté premety.
 Náš mladý život mrežami preťatý.
 Žandárska ruka pánovitá, líta nám v okamihu nasadila putá.
 Surové výsluchy, údery a plač.
 A potom zatykač.

Kde sa ukryl náš humor, chlapi veselí,
 tu nahádzaný ako drevo do cely?
 Kde naše knižky a kdeže je

náš sen o Slovensku a nádeje?
 Hryzie nás zima zlostná, pluhavá,
 ku rodným horám cvála snežná dialľavá,
 dej o stratenej láske marí sa mi,
 kým víchor ako psiča skučí za mrežami.

Kvílenie mučených nedá zasniť.
 Spomínaš, dievča, na čas čarovný a krásny?
 Spomínaš, dievča, v dialke, na ten jarný deň,
 na nežné bozky pod kvetami čerešien?
 Srdcia nám blčali šťastím nádherným.
 Tá vôňa spomienok! Zostal iba dym.

Väznica chmúrna, teskno v duši,
 hlad, mráz, strach nás tu kruší.

Ból nejšie ako preryv našej lásky
 ťaží zlý osud vlasti, mučivý a ťažký.
 Úskoční dravci víťazia v prevratnom procese.
 Kladivo násilia, za hrst' ľsti, sľubov za vrece.
 Vidinu šťastia hádžu ľuďom do ulíc,
 len vraj treba viac väznic a šibeníc.
 Bezhlavý dav kričí v hlúpom ošiali,
 aby hneď hlavy stínali.

Vlasť naša biedna, dobre sa teda maj!
 Čoskoro pridusi nás desný raj.
 Lútosť hrud' pretína,
 až teraz vskutku vieme,
 ako Slovensko verne
 a tuho milujeme.

Žiadame slobodu pre vlasť zradenú,
 hodia nám za to na krk trpkú odmenu.
 Ech, slučka úzkosti!
 Je čas žiť či rozlúčiť sa?
 Na dvore pod múrom striehne šibenica.

Náš milý ľud, ty dôverčivý, vlúdny,
 dušu si zachovaj rýdzu a nezabudni!

Nebeský Oče, zachráň nás, pomôž národu,
 prosíme na kolenách nádeje, slobodu,
 v trýznivej samote, Ty spása jediná,
 daj silu, odvahu, dráma už začína.

Justičný palác, Bratislava, väznica
 krajského súdu, koncom februára 1948

Mikuláš Dzurinda

Pomník vdáky

Hoci som mladý, pochabý,
 hoc' dokázať chcem viac a viac,
 už neraz som sa zamyslel,
 dozadu hlavu obrátiac.
 A čo som videl?
 Život bohatý, plynúci v šťastnej krajine,
 veselé detstvo chlapčenské,

v slobodnej, šťastnej rodine.
 Čím rokov viac, čím starší som,
 tým viac sa zamýšľam:
 Ako to, že domov môj,
 teplučký stále mám?!

Za to, že neviem, čo zrada, klam,
 že život to je pre mňa dar,
 nie utrpenie, klamstvo, mar,
 vdáka ti, slávny február!
 Vdáka ti, robotník i roľník,

vdáka ti, otec, mat',
 že môžem rojiť, stále sniť,
 slobodnej zeme plody brať.
 Premnoho vdáky v srdci mám,
 že môžem šťastne dnešok žiť,
 snežienok ráno natrhať,
 potom zas večer s milou byť.
 Nuž počuj, otec, drahá mat',
 počujaj, šťastná moja vlasť,
 keď toľkú radosť v duši mám,

čo všetkým sľúbim darovať.
 Nechcem byť dlžník večitý,
 chcem polia, lúky orávať
 a zrna šťastia, slobody
 do všetkých hriadok zasievať.

(Z almanachu Mladosť stredoškôľakov,
 III. ročník, 1973,
 Stredná priemyselná škola
 Spišská Nová Ves, III. EA)

Na okraj februára...

Nedávno sa objavila správa, že nemecká prokuratúra má stíhať občanov Českej a Slovenskej republiky, zodpovedných za smrť nemeckých občanov pri pokuse o prechod česko-slovenskej štátnej hranice na Západ počas studenej vojny. Malo by ísť o pilotný projekt, ktorým by sa mali odsúdiť zločiny komunizmu. Mnohí si poviete konečne a ďalší sa budú čudovať, prečo to majú u nás robiť Nemci.

Ak zoberieme do úvahy, že v roku 1989 bolo až 11 percent občanov členmi strany, tak minimálne tretina obyvateľstva bola vtiahnutá pod jej vplyv. Aj to môže vysvetľovať, prečo sa dodnes neurobila dekomunizácia spoločnosti. Ba skôr naopak, aj tie politické subjekty po novembri 1989, ktoré sa hlásili k demokracii a kresťanským hodnotám, ochotne vstupovali do koalícií s komunistami. Tak to bolo aj v prípade KDĽ,

ktoré v roku 1998 vytvorilo vládu koalíciu so Stranou demokratickej ľavice, čo boli pretransformovaní bývalí členovia komunistickej strany. Dokonca viacerí vo vedení SDĽ pochádzali z nomenklatúrnych kruhov komunistickej strany. Napríklad na decembrovom zjazde stra-

SLOVO SVEDECTVA

ny v roku 1989 (!) sa členmi výkonného výboru ÚV KSS stali Peter Weiss (v súčasnosti veľvyslanec SR v ČR), alebo Milan Ftáčnik (vo vláde Dzurindu minister školstva) či Pavol Kanis (vo vláde Dzurindu minister obrany).

Nemci chcú brať na zodpovednosť aj predstaviteľov štátu. Pravda, len tých do roku 1989. A kto bude brať na zodpovednosť tých, ktorí po roku 1989 išli do koalície s komunistami (SDĽ)? Bolo ich dosť. Po voľbách v roku 1998 okrem SDK boli vo vládnej koalícii Strana maďarskej koalície s predsedom Bé-

lom Bugárom a Strana občianskeho porozumenia s predsedom Rudolfom Schusterom. Predsedom Strany demokratickej koalície bol Mikuláš Dzurinda a tvorili ju: Demokratická únia (predseda Eduard Kukan), Kresťanskodemokratické hnutie (predseda Ján Čarnogurský), Demokratická strana (predseda Ján Langoš), Sociálnodemokratická strana Slovenska (predseda Jaroslav Volf) a Strana zelených na Slovensku (predsedníčka Zdenka Tóthová). Ako vidno, nielen v SDĽ boli špičkoví komunisti.

Azda najtragickejšou postavou v tomto panoptiku bol Ján Langoš. Keď v roku 1994 vchádzal do rokovacej sály NR SR zhnusene poznamenal: Cítiť tu komunistický puch. O štyri roky neskôr sám prispel k tomu, že moc v štáte opäť prevzali komunisti. Skoro ako vo februári 1948.

Eva Zelenayová
 šéfredaktorka

Dubček. Je to skutočne „náš človek“?

Činy a aktivity jednotlivcov alebo kolektívov, ktoré boli mimoriadne prínosné pre rozvoj jednotlivých sfér spoločenského, kultúrneho a ekonomického života na Slovensku, budú oceňované Štátnou cenou Alexandra Dubčeka, ktorú bude udeľovať premiér.

Osobnosti, aj tie kontroverzné, patria do mozaiky našej kolektívnej pamäti, aj do histórie, no zrejme by nemali byť súčasťou oficiálnych štátnych cien. Spojenie „náš človek“ sa dostalo do povedomia verejnosti s kauzou podnikateľa Bašternáka, ktorého mal takto označiť niekto z vedenia policajného zboru. Ale našimi ľuďmi sa to len tak hemží aj v dejinách. Sú skupiny obyvateľstva, ktoré už tvoria celé tábory, často nezmieriteľné, ktoré sa zastávajú, každá zvlášť, „svojich ľudí“ v dejinách.

V tomto viacnásobnom osmičkovo-jubilejnom roku sa začína opäť intenzívne spomínať „náš človek“ z roku 1968 – Alexander Dubček. Prvý, kto verejne spochybnil absolútnu gloriolu nad človekom slovenskej jari roku 1968 bol paradoxne český prezident Miloš Zeman. Okamžite sa ozvali verejní obhajcovia a začali sa „nášho človeka“ zastávať. V tomto prípade je „naším“ vraj preto, že je jednoducho Slováč, ktorý sa snažil o nemožné – obroditiť a zreformovať to, čo vyšlo ako zmätok už pri narodení – zločinecký systém komunizmu. V našich podmienkach v roku 1948, tzv. víťazným februárom, ktorý komunisti zvykli písať s veľkým „V“ aj veľkým „F“. Vedť to bol ich druhý najväčší sviatok, hneď po VOSR, lebo aj „naši“ komunisti boli predovšetkým internacionalisti.

Dubček bol komunista

„Náš človek“ obrodného procesu, ktorý sa zločineckej tvári komunistickej ideológie snažil dať priateľnejšiu masku s ľudskou tvárou však bol typický komunista. Upozornil na to dokonca aj ľavicovo orientovaný politický analytik E. Chmelár, ktorý na Dubčekovu adresu povedal, že to bol klasický „aparátčik“, ktorý sa komunistickej verchuške v roku 1967 javil ako najmenej škodný a najlepšie použiteľný. Komu česť – tomu česť, hovorí sa a tiež, že o mŕtvych len dobre. Neplatí to o všetkých, slovenské dejiny sú príkladom nerešpektovania tohto prímeria a zmierenia sa s históriou. Tá často pripomína práve hystériu. S jedlom rastie chuť, koplí si verejne a v priamom prenose dokonca do Štúra či Vajanského...

Ale späť k Dubčekovi, po ktorom pomenovala vláda aj štátnu cenu s vyznamenaním. Štát si vybral nositeľa ceny súdruha, ktorého kariéra sa začala na straníckej centrále v Trenčíne, dokonca v rokoch, kedy systém spáchal hrdelný politický zločin – justičnú vraždu na troch trenčianskych študentoch – Púčikovi, Tesárovi a Tunegovi (1951). Mnohí tiež súdruhovi Dubčekovi vyčítajú, že

bez problémov podpísal Moskovské protokoly a v roku 1969 bez problémov podpísal aj pelendrekový zákon, len aby sa udržal v nomenklatúre strany.

V januári vláda schválila už aj štatút komisie, ktorá bude kabinetu pomáhať s výberom osobností, navrhnutých na vyznamenanie cenou Alexandra Dubčeka. Vláda riadená stranou výrazne ľavicovo orientovanou, v januári uložila ministrom financí nájsť aj zdroje potrebné na pokrytie finančnej odmeny súvisiacej s novozavedeným ocenením. Jej výšku v zákone stanovili na 25-násobok priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR! V roku 2016 to bolo 912 eur, takže vyznamenaní cenou po bývalom generálnom tajomníkovi ÚV KSČ si prilepšia v peňaženke sumou na hranici 25 000 eur! Kto by za to nemiloval súdruha Dubčeka?

Nejestvuje cena po pohlavárovi

Nič proti cenám v nedocenenom slovenskom národe, len doteraz nijaké ocenenie, ani rad, či vyznamenanie nenesie meno po niektorom pohlavárovi, ktorý pôsobil v totalitnom režime, či dokonca šéfoval „vedúcej sile spoločnosti“, ktorú zákon č. 125/1996 Z.z. o nemoralnosti a protiprávnosti komunistického systému v § 1, ods. (2) definuje nasledovne: „(2) **Komunistická strana Československa**, ako aj Komunistická strana Slovenska bola organizáciou, ktorá **nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny**, a to aj na ľudských právach a slobodách“. Aj ďalší zákon č. 553/2005 o pamäti národa v §3 vytyčuje činy, ktoré spáchali **funkcionári štátu** v rozhodnom období a ktoré spočívali v používaní násillia, represii alebo iných foriem porušovania ľudských práv voči jednotlivcom alebo skupinám občanov alebo v súvislosti s ich uplatňovaním, ktoré boli trestnými činmi v čase ich spáchania alebo činmi nezlučiteľnými so základnými zásadami právneho poriadku demokratického štátu. Podľa odseku dva „Funkcionárom štátu je pre potreby tohto zákona **verejný činiteľ** a tiež osoba, ktorá bola chránená na úrovni verejného činiteľa, predovšetkým osoba, ktorá plnila radiacu funkciu v štátnych alebo stranických orgánoch alebo organizáciách“. Čiže Alexandra Dubčeka ako nositeľa ceny diskvalifikujú hneď dva platné zákony.

Legitímna otázka politických väzňov na pulze doby je, či nielen osobnosť A. Dubčeka, súc jednookého martýra medzi slepými, spolu s ďalšími pohlavármi totalitného režimu, by nemala ostať v tieni histórie a netraumatizovať spoločnosť jej heroizovaním, popieraním skutkového stavu. Lebo išlo o čelného pohlavára totalitného režimu, ktorý nebol a nemohol byť reformovateľný, čo potvrdili udalosti roka 1989, pretože bol v základoch chorý a niesol na svojich „pracovitých“ rukách potoky krvi.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

Ako som neušiel

Miesto „zrazu“ bolo určené do Šaštína, do domu cestára Herzoga. Jeho syn Jozef už bol v Turíne. Zo železničnej stanice v Šaštíne sme sa po dvoch presúvali – kráčali do určeného domu. Bolo to okolo 22.00 hodiny.

Odtiaľ sme po polnoci v tichosti išli poľnou cestou do lesa, do hustej boriny (cca 6 m vysokej). Tá mala kónare až po zem a ihličie bolo suché. V strede borinky bolo voľné miesto, čistina, kde sme „dospali“ zvyšok noci a prežili aj deň. Zarazilo ma zloženie skupiny. Rátal som, že budeme sami mladí, 12 – 15 ľudí. Bolo nás však viac a boli tam aj starší kňazi – ThDr. Viliam Mitošinka, ThDr. Emil Šafár z Nitry a ďalší, s plne naloženými ruksakmi. Tam sme sa zoznámili. Osobne som sa spriatelil s laickým vodcom Ferdinandom Totkom.

V ďalšiu noc, okolo 22.00 hodiny sme vyšli v husom rade po poľnej ceste vedľa odvodňovacieho kanála. Prešmykli sme sa cez cestu a pokračovali priamo, až sme minuli lesík pri Moravskom Svätom Jáne s hustou borinou. Za ním sme odbočili v pravom uhle na juh po poľnej ceste ku hrádzi rieky Morava.

Ledva sme sa prešmykli cez hradskú, nastali prvé problémy. Naši „starci“ stratili dych a pochod sa značne spomalil. Jeden z nich si musel dať pod jazyk glycerín. Jeho plecniak mi dal na chrbát don Dermek. Vtedy som pochopil náš handicap. Namiesto príchodu na hrádzu pred polnocou, sme sa tam dostali až okolo pol druhej v noci.

Voda bola vysoko

Ja som sa s Totkom, znalcom terénu, držal na konci toho roztiahnutého pomalého pochodu. Keď prví štyria prišli na hrádzu, zdesene pozerali na vodu, ktorá vystúpila z koryta a vlny narážali na spodok hrádze. Hlinka a Lovíšek zväžili situáciu a z hrádze odišli medzi prvými. Než som sa s Totkom dostal na hrádzu, už z nej všetci odchádzali. Prosil som Totku, aby vytiahol gumený čln, že ho nafúkam a my dvaja sa šikmo po vode nejako dostaneme do Rakúska. Ja som odišiel z PTP a Totka mal pri Viedni manželku s trojmesačnou dcérou. Totka namietal, ale keď videl, že na hrádzi sme ostali len my dvaja, súhlasil. Tak sme vybalili čln a autopumpu. Namontoval som pumpu a začal som rýchlo pumpovať vzduch do gumového člna. Nenamastená pumpa však vydávala kvílivé zvuky. Iba trikrát so vtlačil vzduch a pochopil som, že kým by som natlačil potrebné množstvo vzduchu, tak piskot pumpy by nás prezradil. Odmontoval som pumpu a hodil do vody aj s člnom.

Miernym poklusom sme utekali späť do lesnej boriny. Naraz sme zastali ohromení zúfalým hlasom ThDr. Šafára z Nitry. Ležal na poľnej ceste a volal nás, aby sme ho zdvihli a zobrali so sebou. Skupina, s ktorou sa vracal od hrádze ani nezbadala, že odpadol. „Ak ma nezobe-

riete, budem kričať!!!“ Zdvihli sme ho, oblapil nás okolo krku a krokom sme sa blížili k lesíku. Hovorím mu: „Otče, tu v borinke vás zahrabeme do ihličia, aby ste neprechladli, a večer sa po vás vrátíme.“ A on na nás: „Nenechajte ma tu, lebo budem kričať.“ A ten krik by počuli nielen v dedine, ale aj hraničiar. Tak sme to s Tonkom vzdali, ľahli sme si v borinke do ihličia (okolo tretej hodiny v noci) a unavení pochodom na hrádzu a späť, sme zaspali. Nebyť tohto, mali sme možnosť ticho sa schovať v lese, zmiznúť na Záhorí a skryť sa. No o siedmej ráno už hraničiar vedeli všetko o našej skupine...

A bola bitka

Okolo deviatej nás zobudil brechot psov a hlas hraničiarov z megafónu: „Vyjdite z lesíka a vzdajte sa!“ Na to v polmetrovej výške prišla dávka z automatu a len tak sa na nás sypalo ihličie. Preplazili sme sa na okraj borinky a posunuli sa za statné hrubé stromy. Rýchle sme v hline vyhrabali jamky a uložili sme tam svoje veci – doklady, dýku na obranu proti psovi, buzolu, dokumenty na iné meno a peniaze. Potom sme sa zdvihli, dali ruky hore a hraničiar nás zatkli. Pána vikára Šafára sme zasa museli vliecť k hraničiarom, kde sme dostali prvú hraničiaru bitku, po ktorej som pol roka nepočul na ľavé ucho.

Na súde v Justičnom paláci som bol z celej skupiny odlúčený ako americký agent, ktorý sa dal z Linca previesť cez Moravu do Č-SR za účelom rozvracania republiky, súc ovešaný automatmi, guľometmi a granátmi. Takto ma prokurátor „vymaloval“. Tomu, žiaľ, niekto aj uveril, čo však bola lož. Zápisnice pri výsluchoch, aj keď sú nami podpísané, nie sú v mnohom pravdivé, lebo sa tak stalo pod surovým nátlakom a po mučení. Vyšetovaný obyčajne ani nevedel, čo všetko je tam napísané, len si želal, aby sa mučenie už skončilo.

Pokiaľ ide o Hlinkovu informáciu don Revesovi uvedení v knihe (str. 138), podľa mňa to vtedy tak nebolo, lebo on s Lovíškom odišli prví z hrádze a nijaký opísaný pokus s gumeným člnom sa nekonal. Pumpu i nenafúkaný čln som vtedy ja hodil do vody. Je ale možné a pravdepodobné, že čln bol použitý pri predchádzajúcich výpravách.

Dalo by sa hovoriť aj o ďalších chybách, ktoré sa podpísali pod neúspech výpravy, napríklad nepripravenosť na rozvodnenú Moravu, zaradenie starších chorých ľudí do skupiny, chýbajúce inštrukcie na ústup v prípade neprekonateľnej prekážky. Po predchádzajúcich úspešných prechodoch s tým organizátori nerátali a rozpuštenie zidených účastníkov už nebolo možné. Vraví sa, že po prehratej vojne je každý generál. Hlavný úmysel výpravy bol ale určite šlachetný. To všetko bolo dopustenie Božie, ktoré prijímam s pokorou!

Anton Semeš

Ad: Vraví sa, že čas všetko zahojí

Na rozhovor s Milanom Tunegom v minulom čísle Svedectva zareagoval Július Homola. Jeho list prinášame v plnom znení:

Po dvojnásobnom prečítaní rozhovoru s Milanom Tunegom sa mi zdá, že som všetko dobre pochopil. Úbohý Milan, dobrý mäkký človek, typický Slovák a kresťan. Tiež ja, tak ako on, narukovali sme 15. apríla 1951 na tzv. ZVS do západných Čiech s čiernymi kufíkmi v ruke. On pricestoval z Považia, ja a so mnou viacerí krajanovia, z Pohronia. Ja z výstavby Podpolianskych strojárň. (Mala sa tam vyrábať vojenská technika – tanky – v skrytých údolí medzi lesmi.) Vo Hvězdově – v opustenej nemeckej dedinke – sme s prekvapením zistili, že sme vo vojenskom pracovnom tábore. Zachádzali s nami ako- kto, ako- kedy. Prísaha po treťom týždni výcviku. Potom niekoľko týždňov Děčín – Zámok. Pracovná brigáda v prístave – vykladanie materiálov a nakládka. Ja som pracoval na pile v drevosklade. Šofér Čech, civilný zamestnanec píly a ja sme dovážali guľatinu. V júli nás presunuli v dobytých vagónoch ku Plzni – lesík medzi Dobřana a Líše – kde sa nachádzali opustené

trávnaté plochy medzi dedinami asi 15 km južne od Plzne. Úloha: postaviť vojenské letisko pre prvé tryskové lietadlá zo Sovietskeho zväzu. Práca: rýchlo vo dne v noci vykladať vagóny štrku, piesku, kameňa, cementu. Postaviť železničnú prípojku, vydláždiť štartovaciu plochu dlhú 2,5 km. K tomu vedľajšie prípojné plochy k hangárom, budovy pre pilotov a technickú obsluhu, atď.

Milan mal šťastie

V našejrote sme boli väčšinou Slováci. Minimálne pätnásť kamarátov som tam mal z blízkeho okolia. Z Kremnice, Banskej Štiavnice, Novej Bane, H. Opatoviec, Kosorín... a ďalší mládenci z Považia vrátane Milana Tunegu. Aj niekoľkí z Bratislavy.

Milan mal šťastie. Vďaka Pánu Bohu a dobrým antikomunistom – českým zamestnancom – civilom vo firme Posista, ktorá stavala mnohé väčšie stavby v Česku aj na Slovensku. Tiež cesty. Vedúci firmy boli presvedčení demokrati – členovia národno-sociál-

nej strany. Pomohli viacerým postihnutým úradníkom z ministerstiev, ktorých gottwaldovskí komunisti v roku 1948 vyhodili, zatvorili a pod. Podobne to vtedy bolo aj na Slovensku. Niektorí členovia tretej rotý PTP sme sa o tomto hlboko ľudskom skutku dozvedeli od sekretárky riaditeľa stavby. Na tanečnej zábave tzv. posvícení sme sa zoznámili s jej priateľkou a potom i s ňou. Pri nasledujúcich stretnutiach sa zmienila o Milanovi Tunegovi, ale aj o ďalších. Obe dievčatá nám dôverovali. Marián Sklenka a ja sme mali radi literatúru, aj českú, vedeli sme čosi o legionároch (Rudá mlha na Rusi, Chléb a víno) aj niečo o majstrovi Husovi. Takže sme sa dozvedeli o šľachetnej ľútosti vedúcich Posisty voči postihnutému Milanovi Tunegovi. Tiež sme ho a jeho rodinu veľmi ľutovali. Marián Sklenka bol mladý muž od Kremnice, zbeh, chytili ho na západných hraniciach a odsedel si rok za mrežami. Čo som robil ja, s tým som sa nechválil. Len Zolo Pohly, môj spolužiak z gym-

Milan Tunega na bratislavskom cintoríne Vrakuňa počas pietnej spomienky 17. novembra 2017.

Foto Eva Zelenayová

Július Homola (prvý zľava) v Lutile, pri odhalení pamätnej tabule účastníkom odporu proti zatváraní kňazov.
Foto Eva Zelenayová

názia v Štiavnici, o tom vedel. Ale v rote sme o tom kamarátom nič nehovorili. Nikomu sme nemohli dôverovať. Už vtedy.

Pomáhali hladujúcej rodine

Vedeli sme o návštevách Milana u jeho staršej sestry Marty. Bola v blízkej ženskej väznici v Pardubiciach. On mlčal, aj my s Mariánom. Milan, prečo nepovieš pravdu, že obrovské mesačné platy Ti dávali českí národní socialisti a lidovci z veľkej ľútosti na Vašu rodinnú tragédiu? Pomáhali Ti finančne, aby si mohol zasielať peniaze domov hladujúcej rodine, ktorá nedostala lístky na potraviny a Tvoja sestra Marta vo väznici v Pardubiciach veľmi potrebovala Tvoje peniaze i balíky pre seba i pre svoje spoluväzenkyne. Alebo si o tejto skutočnosti nevedel?

Takže mal sa dobre, zabudol, aj jeho rodina chce mať pokoj. Chápeť ho. Ale nesúhlasím s ním. Mlčanie o zločinoch je spolupáchateľstvom. Áno, zločiny proti ľudskosti mali byť odhaľované a páchatelia spravodlivo odsúdení. Má byť aspoň čestný súd – aj teraz. Nikdy nie je dosť neskoro. Ľahkomyselné premlčanie, tzv. hrubá čiara spôsobila natrvalo nedozerne škody pre celú našu spoločnosť. Omnoho rozsiahlejšie, ako to naznačuje list arcibiskupa Dominika Hrušovského Gustávovi Valachovi z júla 1998. My, postihnutí, sme to prežívali aj prežívame. (I trpkó prežívame. Tak nám treba! Vtedy nás riadili Havel a Čarno-

gurský... a teraz už vraj nesmieme byť extrémistami a hlásať i hľadať pravdu a spravodlivosť.) Lebo politickú aj mediálnu moc majú tzv. liberálni marxisti. Stručný výstižný názov!

Vtedy sme držali hubu a krok

Takže: môj milý brat Milan, Slovák, kresťan a pétepák, práve takí, akí sme boli takmer všetci v rokoch 1951 až 1954; všetci tamtí stavitelia vojenských letísk v západných zemiach českých, nahnaní do trestných jednotiek čs. armády zo Slovenska i Čiech. Treťotriedni občania, vyradení z radov hrdých budovateľov krásneho komunistického zajtrajška. Dreli sme. Dokázali sme. Už v septembri roku 1952 prileteli na nové betónové plochy letiska Dobřany-Líňe pri Plzni prvé tryskové lietadlá MIG 15 zo Sovietskeho zväzu. A neskôr na ďalšie letiská, ktoré postavili pétepáci: pri Táboře, pri Máchovom jazere, Mělníku atď. Všetky tie miliardy do armády v rámci obľudného komunistického boja za svetovú revolúciu pod vedením geniálneho bojovníka za mier generalissima J. V. Stalina a jeho verného spolubojovníka, prvého robotníka čs. pracujúceho ľudu Klementa Gottwalda. (Dnes sa nám to ľahko ironizuje, všetky tie zlá a zločiny, ale vtedy sme svorne držali hubu a krok. Ako pokorní pétepáci.)

Milan má svoju pravdu. Ale...

Jeho sestrička Marta ma pri stretnutí bývalých politických väzňov ZPKO

v Bratislave niekedy na jeseň 2001 poprosila o napísanie ďakovného verša ku 95. výročiu narodenia prof. Štefana Pozdišovského. Dlhé roky pôsobil v gymnáziu v Trenčíne a slovenských študentov viedol v národno-kresťanskom duchu. Aj troch popravených martýrov. Napísal som „Študentský pozdrav nášmu profesorovi“. A odovzdal ho. Pani Marta mi poďakovala v mene svojich priateľov. Verš uverejnili v bulletine a je uverejnený aj v zbierke „Kytica veršov k 25. výročiu SR.“ Milan, pozri sa do zbierky, ak ju nemáš, pošlem Ti môj posledný exemplár.

Havlovská hrubá čiara

Potom pri pietnej spomienke v budúce gymnázia sme sa stretli a spomínali. Aj Milan i Marta. A stala sa nemilá príhoda. Pri spievaní štátnej hymny sme všetci stáli, len jeden, zrejme neochvejný člen strany, marxista, zástupca primátora Trenčína, sedel rozvalený za stolom na pódiu s nohami ľahostajne skríženými. Po skončení hymny chceli niektorí z nás toho tupca verejne inzultovať. Ale rozvážnejší šepkali, majte rozum. Nekazme slávnosť. Napíšeme primátorovi...

Takže, milý Milan, to bol jeden malý príklad havlovskej hrubej čiary. Podľa toho súdruha za stolom my všetci sme smiešni, hlúpi a zločinci vrátane tých troch popravených mladých ľudí, lebo si želali pravdu a spravodlivosť pre svoj malý utláčaný národ a ľud. A oni marxisti sú hrdinovia, veď ustavične, ešte aj po zrútení bolševickej moci nebojácne bojujú proti tým, ktorí nejdú s nimi. A to sú podľa súdruha Stalina fašisti. „Kto nejde s nami, je proti nám!“

Na náš protestný list primátorovi mesta Trenčín sme dostali odpoveď. Hulváta, mladého muža so skríženými nohami, plénum odvolalo z funkcie. Podobne sa mali funkcionári strany a vlády súdne zodpovedať za zločiny proti občanom a štátu.

Milan, prosím Ťa, prečo sa bojíš či hanbíš povedať pravdu? Pozdravujem Ťa spolu s pétepákmi Mariánom Sklenkom, Lackom Lalom a Jozefom Mikušom,

Július Homola

Predáva Svedectvo

Novoročné posedenie pri kapustnici v centrále organizácie významne doplnila torta pani Márie Sýkorovej (druhá zľava). Jej kníhkupectvo Svojet v bratislavskej Liga pasáži je jediné predajné miesto, kde sa dá kúpiť časopis Svedectvo. A nie je to preto, žeby PV ZPKO nemali záujem rozšíriť predaj časopisu, ide skôr o to, že predajcovia oň nestoja. Ak by predsa niekto ďalší prejavil záujem, zavolajte nám. (ze)

Život krátky, nerob skratky

V čom je podstata rozumného konzervativizmu oproti pojašenému ľavičiarstvu? Ateizmus a revolúcie, reformy a radikalizmus, vyvolené sekty a stranické predvoje majú ten spoločný znak, že nekončia dobre. Aj keď niekedy ich počiatočné perspektívy sa zdajú svetlé a počas zrodu vyriešia občas aj niektoré akútne a konkrétne krivdy a nespravodlivosti.

U uzavretých, "dokonalých a čistých", teda katarov, bogomilov, albígencov a tak podobne, rovnako ako u rôznych revolučných avantgárd, ide o predpoklad, že nasilu, naraz a príkazmi dokážu meniť človeka k dobrému, alebo aspoň k lepšiemu. To je aj podstata takzvaného modernizmu, ktorý sa síce takto nazýva, ale jeho pokušenie v Cirkvi trvá už od najstarších čias.

Milí moji, všetko, čo je náhlivé a netrzeplivé je od diabla. Je to vždy heréza, ktorá tvorí nikdy dobre nekončiacu sektu. Cirkev pretrváva stovky rokov práve preto, že sa snaží o realizmus. Chce síce meniť živočíšnu a egoistickú podstatu človeka, ale nikdy nie násilne, rýchlo, programovo a nekompromisne, skratka hoci aj cez mŕtvolu.

Občas vzniká nostalgia za socializmom a len pred pár dňami som zase počul od vzdelaného ekonóma, že režim to bol vlastne dobrý a všeobecne prospešný, akurát to chcelo slobodu náboženského vyznania a možnosť voľne cestovať. Apage Satanas, odíď Pokušiteľ! Nezažil som päťdesiate roky, ale skúsil som na vlastnej koži normalizáciu a v mojej duši to zanechalo trvalejšie stopy. Ako ťažký úraz na tele, ktorého následky cítim s pribúdajúcim vekom stále viac.

Dokonca sa už ani nie potichu hovorí o rehabilitácii Stalina. Je možné, že voči úplným a celkom bezohľadným hovädám

typu Trockého - Bronštejna mal štipku ľudskosti, ale takisto zbožňoval násilie a nekompromisný nátlak, rovnako išiel cez mŕtvolu ako jeho predchodcovia. Na podstate nariadení zhora za účelom vytvorenia raja na zemi nemohla nič zmeniť ani super reformne nazvaná prestavba, čiže perestrojka, o ktorej ľudová skúsenosť hneď na počiatku hovorila, že z nej bude perestrelka. Síce to nebolo až také horúce, niečo puklo a uvoľnilo sa, ale prostý ľud v „sojuze nerušímom“ si všetky zmeny reálne odtrpel. A aj pri terajších, znovu úplne zásadných zmenách, sa ešte stále z maticky Rusi uteká.

Isteže aj náboženstvo a Cirkev majú svoje chyby, boli aj zneužívané a plné pomýlených ľudí. Ale predsa len nikdy netrdili, že Boh je zbytočný, že my ľudia môžeme byť dobrí a lepší zo svojich vlastných síl a nejaké odpustenie a pokánia sú znovu a zase archaizmy a atavizmy, ktoré už viac nepotrebujeme. V skutočnosti ich potrebujeme stále rovnako a vo veku zvýšených technických možností robiť zlo, ich možno potrebujeme ešte viac. Bez pokory, pokánia a vzájomného odpustenia podmieneného aspoň snahou o nápravu nemôže fungovať žiadne milosrdenstvo. Ani v tom najmodernejšom svete. Pretože aj ten je v moci zla a máme úpenlivé odporúčanie sa z neho vydeľovať a neprispôbovať sa mu. Aj keď máme pritom radi nielen seba, ale aj iných ľudí, ktorí sa v tom svete rovnako trápia, hrešia a občas rozumne a často aj nerozumne sa snažia o všeobecné, teda katolícke dobro pre všetkých. Hovorí sa, že koho chce Boh potrestať, zoberie mu rozum. Snažme sa, modlime sa a prosme, aby sa to nestávalo.

Vlado Gregor

Vzácnny jubilant

Čestný predseda nitrianskej pobočky PV ZPKO Pavol Lavo 13. januára zavŕšil 90 rokov života. Pri tejto príležitosti mu 26. januára pripravili členovia organizácie posedenie pri prestretom stole. Pána Lava priviezla na stretnutie jeho dcéra Zuzana Drábková, tiež členka PV ZPKO. V spoločnosti Janky Verešovej, Valérie Benešovej, Jozefa Turčeka, Agáty Fišerovej, Evy Sopóciovej, Heleny Hlavačkovej, Márie Škorovej a predsedníčky regionálnej organizácie PV ZPKO Alžbety Loudovej si zaspomínali, ako tie roky plynú a pánovi Lavovi zaželali veľa zdravia a šťastia do ďalších rokov. Nezaбудli sa mu poďakovať za jeho statočnosť a za to, že k ním patrí. (lou)

Deväťdesiatka pána Pavla Lavu (druhý sprava). Sprevádza ho dcéra Z. Drábková, ďalej na snímke je J. Turček, A. Fišerová a J. Verešová. Foto Alžbeta Loudová

Najvýznamnejší deň v histórii Slovákov?

Hlavný tvorca novodobej slovenskej štátnosti Vladimír Mečiar prednávkou v ojedinelom interview adresoval občanom Slovenska nevelmi jednoznačne si uvedomovaný základný postreh a postoj: „*Či chceme, alebo nie, najvýznamnejší deň v histórii Slovákov za tisícšesťsto rokov je vznik tohto štátu. Slobodného, demokratického, všeobecne uznaného, uznaného v národnom živote za rovnoprávny v celom svete. Otvoril dvere príležitostiam. Spomínajme na tých ľudí, ktorí stáli pri zrode štátu. Boli to hrdinovia zápasu svojej doby za samostatné Slovensko.*“

Už iba ojedinele sa dalo stretnúť s obdobným chápaním dejín pri bilancovaní štvrtstoročia vzniku druhej Slovenskej republiky. So svojimi autentickými svedectvami sú skôr vytláčaní na spoločenský a mediálny okraj, ako to konštatoval ďalší z vplyvných aktérov Viliam Hornáček, ktorý aspoň v alternatívnom banskobystrickom Slobodnom vysielacom v relácii Slovenské korene sa pokúša v mene „*spoluvorcov prelomových udalostí povedať pravdu o postojoch a konaní dejinotvorných osobností a o udalostiach ako sa skutočne odohrali a aký to malo vplyv na slovenský národ a jeho dejiny.*“ Navyše s cieľom „*zbaviť naše dejiny nepravd a falošných mýtov, aby sme sa mohli poučiť na vlastnom vývoji a aby sme už viac neopakovali také isté omyly a chyby ako v minulosti.*“ Keď to dosiaľ paradoxne nemožno objektívne vyslovovať v hlavnom verejnoprávnom médiu, ktoré si všetci platíme z našich daní. Dnešná sa programovo v RTVS vyhýbali celej škále plurality postojov a poznania v demokratickej spoločnosti, čo sa opätovne výrazne prejavilo aj pri reštarte relácie dejiny.sk.

Úlohu zohral Literárny týždenník

Popri matičných a štúrovských Slovenských národných novinách ojedinele a koncepcne vysoko pozitívne odštartoval cestu k štátnosti Literárny týždenník, časopis Spolku slovenských spisovateľov. Je navyše zrelým tridsaťročným jubilantom. Historik a poslanec NR SR Anton Hrnko prínos Literárneho týždenníka pri vzniku SR zhodnotil takto: „*Literárny týždenník bol tribúnou, na ktorej sa bojovalo o to, či Slovensko zostane v štátoprávnom postavení, alebo zostane len obyčajnou provinciou... Nebyť Literárneho týždenníka, slovenská spoločnosť by nebola pripravená na náhle novembrové zmeny.*“

Zakladajúci šéfredaktor LT Vincent Šabík prirodzene tiež uznáva v svojej základnej eseji Literárny týždenník za jedného z dobových kľúčových tribúnov demokratizácie a suverenity Slovenska. Veď si pamätáme tvrdých federalisticko-centralistických odporcov slovenskej rovnoprávnosti, ktorí z pražského centra brutálne ovládali nielen mediálny televízny a rozhlasový priestor, ale veľkoryso poskytovali prostriedky horlivým bojovníkom za „*akýkoľvek spoločný štát*“. V ňom nebol a ani nemohol byť prirodzený rovnocenný ekonomický, politický i kultúrny priestor pre oba štátotvorné národy. Napríklad ani v dobovom Kultúrnom živote a č-s. týždenníku Mosty.

Vyprázdňujeme priestor

Šabík kriticky konštatuje, že „*v informačnom kozme Európy a planéty klasického printového média Slovensko ešte vždy neexistuje!*“ Našu kultúrnu a civilizačnú nezrelosť vidí v stálom nedotiahnutí roky rozťahanej univerzálnej Encyklopédie, Beliany, ktorá už dávno mala kvalitou nahradiť tendenčnú a normalizačnú Encyklopédiu Slovenska. Aj v tom vidí naše zaostávanie za národmi Európy a poukazuje na našu stálu „*kultúrnu a priam civilizačnú nezrelosť a to v epoche charakterizovanej informačnými explóziami*“. A obdobných prípadov by sme mohli uviesť oveľa viac.

Napríklad, priam imperiálne a protizákonne sú z televíznych programov na káblových nosičoch vytláčané detské programy v slovenčine. Podobne je to v športových reláciách. A nikto, počnúc Ministerstvom kultúry SR, nezasahuje. Ba ani diváci a odborná kritika neprotestujú. O žiadnych sankciách voči širiteľom očividnej protizákonnosti na Slovensku som doposiaľ nepočul! Nie je táto nečinnosť priamo zarážajúca? A dobre zarábajúce káblovky si robia doposiaľ čo len chcú. Žiaľ zlyhávame aj na najvyššej úrovni. Jeden z poslancov parlamentu po udelených štátnych vyznamenaniach nazval súčasného prezidenta najslabším v dejinách.

Slovenská štátnosť na periférii záujmu

Po Novom roku som v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave absolvoval prezentáciu prvého súborného vydania Parlamentných prejavov jedného zo slovenských poslancov, čo je pri tom množstve vystúpení zákonodarcov až zarážajúco málo. Konkrétne ide o Jozefa M. Rydla, ktorého prejavy v širšom kontexte možno zaradiť nielen do tichých osláv vzniku našej štátnosti, ale predovšetkým ich možno považovať za závažnú výzvu do jej prehĺbenej i diskutovanej reflexie minulosti a budúcnosti. Našťastie nejde o ojedinelý počín, hoci väčšina médií o nich zanovito a tendenčne mlčí. Dokonca nezaregistrovali ani koncoročnú vedeckú konferenciu k 25. výročiu vzniku SR na pôde NR SR z iniciatívy Matice slovenskej. Na zborník z nej netrpezlivo čakáme. Veď jediná Matica vyhlásila rok 2018 za Rok slovenskej štátnosti! Dúfame, že sa nebude tak oneskorovať ako zborník zo Svetového kongresu Slovákov, o ktorom sa medzinárodná konferencia konala už pred vyše dvomi rokmi. Aby sa mnohým otvorili oči, ako našu obnovenú štátnosť koncepcne a systematicky pripravovali Slováci v zahraničí už dávno pred rokom 1989.

Šokujúce tiež je, že som doposiaľ nenašiel ani zmienku o vôbec prvom medzinárodnom kongrese slovakistov, ktorý sa konečne uskutočnil, tiež v Bratislave. Veď všetci susedia nás ďaleko predbiehajú, hoci takú prepotrebnú oblasť ako slovakistiku zužoval len na reflexiu slovenských literárnych a literárnovedných výkonov. Ale aj za to vďaka. Azda zahraniční historici i vedci si skôr všimnú aj naše ďalšie intelektuálne výkony a pomôžu nám ich lepšie i objektívnejšie zhodnotiť.

Viliam Jablonický

Takí zlí byť nemohli...

Pokračovanie z 1. strany

Je zaujímavé, že iba dve mená nie sú známe. Boli to Slováci? Obdobie normalizácie ma silne zasiahlo. Vyrastala som v rodine, ktorá si ctí demokratické zásady. Moja matka mala veľmi rada M. R. Štefánika, mala o ňom množstvo kníh. Otec študoval v Prahe tak, ako celá pôvodná elita slovenskej inteligencie. Ovládali jazyky a bolo celkom prirodzené, že mali demokratické zmýšľanie. Vtedy som sa Špitzera opýtala, prečo on, spolupartajník a priateľ Clementisa, priložil ruku k dielu, že napokon Clementisa popravili. Prečo sa nepostavil proti, alebo aspoň sa nezdržal hlasovania? A on mi na to povedal: „No, mylil som sa. A myliť sa je ľudské.“ Pozrela som sa na neho, či nemá ani najmenšie výčitky, že prispel k zničeniu jedného človeka. Že sa neospravedlnil, neľutoval. Že na svoje ospravedlnenie použil obyčajnú výhovorku myliť sa je ľudské. A to mi ostalo ako také morálne memento.

Prečo ste hrali práve túto skladbu?

Lebo vyjadruje heroické emócie, odhodlanosť biť sa do posledného dychu. A bolo by možné hrať ju na výročia odvážnych ľudí, ktorí svojim postojom a činmi stanovili akýsi etický kódex správania. Či už to bol Palach, Hus, Štúr alebo Štefánik.

Komunisti poslali na smrť mnohých oponentov režimu. Vy, ako vravíte, ste vyrastali v prostredí demokraticky zmýšľajúcich ľudí. Vašu rodinu nepostihol komunistický teror?

Akoby nie. Videla som ako môjmu starému otcovi Jozefovi Ivaškovi v Mošovciach komunisti vzali hory, lesy, pasienky, hangár, nádherný les v Gaderi, proste obrali ho o všetko. Starý otec nevedel zabudnúť na to, ako sa musel pozerať, keď mu viedli jeho sto skonfiškovaných oviec na vrch Šibenice. Mošovce sú v údolí a Šibenice sú vyvýšená planina, na ktorej posledný raz videl svoje ukradnuté ovce. A on mi vtedy povedal, za dva týždne som ošedivel. Čiže nezobrali mu len zvieratá, krásne hory Nadokruhlô a Podokruhlô a ešte nejaké

Elena Letňanová v redakcii Svedectva. Foto Eva Zelenayová

v Krížkovej či Gaderi, najkrajšiu z gaderských dolín, zobrali mu kus života. Spomínam si ako s láskou hovorieval, že dal vysypať všetky cestičky a chodníčky bielym štrkom. Mne sa zdal ako mramor, taký bol biely. Učil ma ako sa vysádzajú malinké, jednorôčné smriečky. A keď mu všetko zobrali a zostal mu len dom, povedal - tento les som ja zveľaďoval, nemá konca kraja. A ešte aj na smrteľnej posteli hovoril, vy by ste nemuseli celý život nič robiť, ani krížom slamky preložiť, iba rúbať z týchto lesov a mohli by ste žiť z tohto dreva. Takto zomrel.

Na fotografiách z pochodu za Jana Palacha vás vidno na čele sprievodu. Nie je veľa informácií o tejto pietnej panychíde, ktorá sa uskutočnila po upálení sa Jána Palacha 16. januára 1969 na protest proti okupácii Česko-Slovenska vojskami Varšavskej zmluvy. Čo ste v tom čase robili a ako ste sa ocitli na čele pochodu? Nie je ťažké si domyslieť, že táto aktivita mala dohru vo vašom živote. Akú?

Práve som sa vracala z postgraduálneho štúdia v Poľsku po udelení ceny na celoštátnej Schopinovskej súťaži a tešila som sa na nové príležitosti, keď do môjho života vstúpil Jan Palach. Stále som myslela na to, ako tento študent histórie a filozofie škrtol zápalkou. Horel a utekal po Václavskom námestí. S mojimi priateľmi sme sa rozhodli, že musíme niečo urobiť. Obtelefonovali sme inter-

náty, známych, ale nenašli sme veľké pochopenie. Napokon sa nás poobede okolo tretej na námestí pred úradom vlády zišlo zopár. Dosaď som bola presvedčená, že to bolo 19. januára, ale priateľka Mária Rovná, ktorá držala hladovku, ma upozornila, že 25. januára. Sledovali nás dva modré autobusy. Tie nás sprevádzali až ku Grassalkovichovmu palácu. Útekom pod Michalskú bránu sa nám podarilo zbaviť sa ich a potom sa už sprievod rozratal a pred univerzitou nás už bolo okolo troch tisíc. Znova sme videli tanky namierené na bezbranných ľudí. Študent univerzity Stanko Fila na jej schodoch prečítal smútočný prejav a hrnuli sme sa dovnútra, kde niektorí moji priatelia už niekoľko dní držali hladovku. Ja s portrétom Jana Palacha na prsiach, vystrihnutého z novín. Na druhý deň Rádio Slobodná Európa hlásilo mená zatknutých študentov a okolostojacich ľudí.

Viem, že ste medzi nimi neboli. Vo svojej knižke poviedok Zamrežovaný denník spomínate na tieto udalosti, že „bol to jeden z najväčších dní v živote mladej ženy, túžiaccej hrať Beethovenovu Appassionatu“. Ubehlo však ďalších pätnásť rokov, kým ste sa odhodlali opustiť

Saturday, May 30, 1992, at 5:30 p.m.

WEILL RECITAL HALL AT CARNEGIE HALL

154 West 57th Street, New York City

Works by Bartók, Liszt, Scriabin, Mahler, Cage, Smetana, Beethoven, Šovčík and Khachaturian

Plagát k vystúpeniu Eleny Letňanovej v newyorskej Carnegie Hall.

Foto archív Eleny Letňanovej

tento zadrôtovaný štát. Ako ste ich prežívali?

Od roku 1972 som mala SLOV-KONCERTOM, konkrétne PhDr. Michalom Palovčíkom, CSc. zakázanú koncertnú činnosť. Od roku 1968 som pôsobila na Katedre hudby Pedagogickej fakulty UK v Nitre. Univerzita nútila pedagógov, aby udávali tých študentov, ktorí v rokoch 1968-1969 vyvíjali protištátnu činnosť. To by som však musela udať aj samu seba. Takže 13. februára 1970 som na protest odišla zo zamestnania. Šokovalo ma zatknutie môjho profesora filozofie PhDr. Milana Šimečku, CSc. Bývala som v tom čase u matky na Pražskej 23 a on o pár čísiel ďalej. Takže som videla, ako jeho vchod strážili vždy dvaja tajní a s roztvorenými novinami sledovali, kto ide do jeho bytu. Niekoľkokrát ma vypočúvali na februárke, išlo im aj o Agnešku Kalinovú, môjho manžela a Rádio Slobodná Európa. Mala som toho dosť. Rozhodla som sa odísť.

Legálne?

Kdeže. Vybrala som sa s dcérou na dovolenku do Juhoslávie... Rozumiem tým ľuďom, ktorí prežili traumu z prenasledovania, policajných výsluchov, útekov, že nechcú o nich hovoriť. Tá hrôza sa človeku vracia a prežíva ju znova. Ako mohla sama žena s dieťaťom prežívať chvíle, keď bez platného cestovného dokladu – ten mi zobrali v roku 1981 – sa chcela dostať z vtedajšej Juhoslávie do Talianska? V Pirane kotvila francúzska jachta a ja som dúfala, že sa ňou dostanem do Benátok. Ale Francúz mi vrátil môj sivý pas, platný len pre Juhosláviu a požiadal ma opustiť loď. Márne som prosila. Náš rozhovor si vypočul pár na vedľajšom člane a kývli mi, aby som nastúpila. Nevedela som, kto sú tí ľudia, aké môžu mať úmysly. Boli to Rakúšania a po strastiplnom vyháňaní sa juhoslovanskej pohraničnej polícii ma napokon vysadili v meste Grado na talianskom území. Bez peňazí, s jedným vakom, premočeným chlebom a unavenou dcérou som sa dostala do utečeneckého tábora.

Vy ste utekali z bývalého Česko-Slovenska v auguste 1984, to ste už mali slušnú kariéru za sebou. Čo rozhodlo, že ste opustili rodinu, priateľov a vybrali ste sa do neznáma?

Dokonca v roku 1970 som bola

Účastníci panychídy po upálení sa Jana Palacha v bratislavských uliciach.

Foto archív Eleny Letňanovej

prijatá na postgraduálnu formu štúdia v Mníchove na HM, ale vzápätí mi ho zrušili a tiež na Katedru muzikológie FF UK v Bratislave s cieľom získať hodnotu kandidáta vied. Išlo o apolitickú tému skúmať klavírne metódy a estetiky osemnásteho storočia. Ibaže môj brat v tom čase emigroval do Nemecka, nuž a univerzita „vyššími orgánmi“ mi aspirantúru zrušila. (Pozri str. 16)

Ako vás privítala Amerika?

Absolútne veľkoryso. Jednak, že ma prijala tzv. metodistická cirkev a prvé dva týždne mi pomohla s ubytovaním. Za ten čas som si našla prácu kresličky v konštrukčnej firme. Čiže využila som poznatky získané zo štúdia na stavebnej fakulte. Od roku 1987 až do roku 1992 som už prednášala vo svojom odbore a stala som sa vedúcou Katedry klávesových nástrojov na Daytonskej univerzite v Ohio. Na Slovensko som sa prvý raz vrátila cez prázdniny v roku 1991 a natrvalo po roku 1992.

V knižke Zamrežovaný denník píšete: „Po čase znovu pricestovala z krajiny, kde žila už tretí rok opitá slobodou. Úspešná a nezávislá podľa domácich kritérií. Nový kontinent jej ponúkol láskavú ruku. Bol vzrušujúci, bol jej novým životom. Utváral ďalej jej intelektuálne záujmy. Chcela sa v lete vrátiť do starej, ale kultúrnej Európy, kam sa mohla vrátiť kedykoľvek; len do bývalej vlasti nie.“ To bolo v roku 1987, keď už zrejme váš dom prepadol v prospech štátu a vás odsúdili za nelegálne opustenie republiky. Bolo to tak?

Bolo to tak a keď som sa napokon

vrátila z USA, v našom dome býval eštebák, ktorý ma predtým otravoval pred bráničkou domu. Mala som teda čo robiť, kým som dom dostala späť. Najskôr som učila angličtinu na Lekárskej fakulte UK a v rokoch 1995-1998 na VŠMU, ale aj na Akademii Istropolitane. Na VŠMU som mala plát 1500 korún, z ktorého som si hradila všetky výdavky spojené s mojim účinkovaním na zahraničných pódioch. Ibaže naše platy boli financované zo zahraničného grantu a ten sa v roku 1998 skončil, zostala som bez prostriedkov. Ešte predtým, v roku 1996, som po druhý raz bola pozvaná koncertovať do newyorskej Carnegie Hall, na čo mi rezort kultúry odmietol poskytnúť peniaze na letenku. No comment. Šanca opäť reprezentovať Slovensko v New Yorku sa stratila.

Spomínali ste, že pochod za Jana Palacha ste pripravovali s Martinom Bútorom. V súčasnosti je poradcom prezidenta. Nemohol sa vám odvdáčiť návrhom na udelenie štátneho vyznamenania? Ale vybrali si iného klaviristu a skladateľa, Petra Breinera, ktorého štátne vyznamenanie pobavilo a udivilo.

Iste by si štátne vyznamenanie bol viac zaslúžil Roman Berger alebo Miroslav Bázlik. Obaja sú však veľmi znechutení z toho, čo sa deje v oblasti vážnej hudby. Je ignorovaná v tlači i v RTVS. Berger napríklad založil festival Melos - Étos s cieľom, aby sa na ňom mohli prezentovať skladatelia proskribovaní za totalitu. Berger a Bázlik sú nielen vynikajúci hudobníci, ale aj myslitelia.

Eva Zelenayová

Osmičky v našich dejinách

V prípade Slovenska majú roky zakončené na osmičku zvláštny význam. Akoby to osud zariadil, osmičky skrývajú veľa dôležitých udalostí významných pre dejiny nášho národa. Mnohé z nich už vyšumeli z pamäti. V súčasnosti však zahrávanie s osmičkami môže prebudíť pozornosť našich numerologických paranoikov, pre ktorých dve osmičky znamenajú tajnú poctu Adolfovi Hitlerovi. A pripomenúť rok 1488, kedy v brnianskej tlačiarni uzrelo svetlo sveta prvé vydanie pre naše dejiny tak dôležitej kroniky Jána z Turca, je pre čast kaviarenských poválačov už trestným činom. Nuž také časy zijeme...

Náš prehľad osmičkových výročí začína veľmi dávno, ešte v roku 828 kedy salzburský biskup Adalrám vysvätil v Pribinovej Nitre murovaný kostol. Rok 828 je úsvitom slovenských politických a kultúrnych dejín. O štyri desaťročia neskôr, v roku 868, slovenský apoštol Metod a niekoľko jeho učeníkov boli v Ríme vysvätení za kňazov. Aj táto udalosť mala pre náš vývoj mimoriadny význam. Dňa 15. augusta 1038 zomrel prvý uhorský kráľ Štefan, neskôr vyhlásený za svätého. Vo svojich zákonoch kládol potomkom na srdce toleranciu k iným národom žijúcim v Uhorsku. Keď maďarské politické elity prestali jeho odkaz rešpektovať, Uhorsko sa rozsypalo.

Prvý národnostný zákon

Aj z 13. storočia máme dve dôležité osmičky v dejinách. V roku 1238 dostala Trnava ako prvá mestské privilégia a v auguste 1278 v bitke na Moravskom poli porážkou a smrťou českého kráľa Přemysla Otakara II. sa zrodila habsburská moc, ktorá potom v strednej Európe dominovala. V 16. storočí kľúčové osmičkové dátumy pribúdali. V januári 1528 uzavrel vyslanec uhorského protikráľa Jána Zápoľského v Istanbule zmluvu o vojenskej pomoci s tureckým sultánom. To priviedlo osmanskú okupáciu trvajúcu poldruha storočia a všetky biedy s ňou spojené. Dlhú vojnu medzi Habsburgovcami a Osmanskou ríšou ukončil mier podpísaný v Drinopoli roku 1568. A rok 1608 bol tiež významný, snem prijal zákon o zrovnoprávnení Slovákov a Maďarov s dovtedy dominujúcimi Nemcami v slobodných kráľovských mestách. Mimochodom, bol to prvý národnostný zákon v celej Európe.

Osmičkou zakončený rok 1618 bol začiatkom a rok 1648 aj koncom Tridsaťročnej vojny počas ktorej sedmohradské kniežatá ako spojenci nepriateľov habsburského rodu viackrát spustošili Slovensko. Aj rok 1678 priniesol pustošenie veľkých častí Slovenska tentoraz divokými kurucmi vedenými Imrichom Tökölym. Hneď prvý rok 18. storočia s osmičkou na konci priniesol porážku Rákociho kurucum v bitke pri Trenčíne v auguste 1708. Znamenala začiatok konca dlhej kuruckej vojny. V roku 1718 požarevacký mier ukončil víťaznú vojnu monarchie s Osmanskou ríšou a o tri desaťročia, roku 1748, sa mierom v Achene skončila takmer osem rokov trvajúca vojna o habsburské dedičstvo.

V Bratislave zrušili poddanstvo

Prešlo presne jedno storočie a v roku 1848 sa v základoch otriasala nielen monarchia, ale aj pol Európy. Zrušenie poddanstva na bratislavskom sneme 14. marca prinieslo osobnú slobodu masám poddaných a vzápätí prišla jar slovenského národa. Po storočiach spánku Slováci nastolili celonárodné požiadavky. Keďže maďarská vláda sa so slovenskými žiadosťami odmietla zaoberať a rozpútala vlnu represálií, Slováci sa po prvýkrát v novodobej histórii chopili meča v boji za svoje práva. V roku 1848 a ani o niečo neskôr sa nepodarilo presadiť slovenskú samosprávu. Tá sa stala skutkom až o deväťdesiat rokov neskôr, keď sudetská kríza natoľko oslabil pražských centralistov, že Slováci 6. októbra 1938

bez pýtania a doprosovania sami vyhlásili zvrchovanosť na svojom území.

Medzi revolúciou 1848 a Žilinou 1938 sa však výrazne pripomínajú ďalšie kľúčové osmičkové roky našich dejín. V roku 1868 uhorský snem prijal zákon zaručujúci Slovákom používanie jazyka v úradoch i v školách. Zákon sa však vôbec nedodržiaval. O päťdesiat rokov neskôr, v máji 1918, bola podpísaná Pittsburská dohoda, zaručujúca Slovákom samosprávu v budúcom spoločnom štáte s Čechmi. Hoci ju koncipoval a podpísal Masaryk, neskôr už vo funkcii Československého prezidenta si našiel množstvo výhovoriek, prečo nemožno dohodu naplniť. Maďarských politikov z dôb Uhorska a Masaryka spájalo jedno – zmluvy, zákony i dohody so Slováckmi nie je treba dodržiavať.

Zápas o autonómiu

Rok 1918 bol však významný najmä z iných dôvodov, skončila sa svetová vojna a národní predstavitelia prijali v Martine Deklaráciu slovenského národa, ktorou sa prihlásili ku spoločnému štátu s Čechmi. Vzápätí bol však jej obsah v kľúčových častiach pozmenený, rozumie sa, že v neprospech slovenskej zvrchovanosti. A tak sa začal dve desaťročia trvajúci zápas o autonómiu, ktorý nemohol otupiť ani zákon o krajinskom zriadení a vznik Slovenskej krajiny v roku 1928, ktorá však bola len karikatúrou samosprávy. A tak prišiel rok 1938 so zlomovými udalosťami, počas ktorého sa síce splnil desaťročia snovaný sen o slovenskej autonómii, zároveň ho však zakalilo odtrhnutie južných území hortyovským Maďarskom v novembri 1938.

O desaťročie prišiel komunistický puč, presne v roku 1948 a s ním aj diktatúra akej u nás nebolo, navyše spojená s prenasledovaním všetkého slovenského. Aby sa definitívne zlomil duch národa a zastrašil sa zvyšok tých, u ktorých ešte nepohasla nádej na slovenskú zvrchovanosť, v roku 1958 Praha rozpútala boj proti zvyškom ľudáctva a slovenského separatizmu, pri ktorom nechýbali ani popravy, dlhoročné žaláre, či iné formy represálií, ktoré postihli niekoľko tisíc ľudí.

Unikát z roku 1998

Rok 1968 je dobre známy svojimi udalosťami, politickým uvoľnením, zápasom o federáciu, sovietskou inváziou i vznikom zatiaľ len federatívnej Slovenskej socialistickej republiky. Z normalizačného bezvedomia trvajúceho bezmála dve desaťročia sme sa začali preberať práve v roku 1988, keď sa na Veľký piatok v Bratislave konala „sviečková manifestácia“ s masovou účasťou. Tento spontánny protest proti komunistickej diktatúre predstavoval akýsi budičiek pre doposiaľ ustrnutú spoločnosť vtedajšieho Česko-Slovenska.

Zostal nám ešte jeden osmičkový dátum 20. storočia a to je rok 1998. Až budúcnosť ukáže všetky jeho dôsledky. Po septembrových voľbách sa dosal k moci nadnárodný protimečiarovský front v podobe zlepenca pod značkou SDK. Udialo sa niečo podobné ako roku 1945, keď Slovensko riadili tí, ktorí proti jeho samostatnosti bojovali. Od jesene 1998 Slovensko bolo opäť v rukách protivníkov slovenskej štátnosti. Ozaj svetový unikát, tí čo štát nechceli ho mali spravovať. Výsledok poznáme: Výpredaj, či výdaj strategických podnikov zahraničiu, podpora cudzích „investorov“, rakovina cudzinou platených mimovládnych organizácií, masívne zadlžovanie štátu a obyvateľstva, členstvo v pakte kriminálnych agresorov pod značkou NATO, kolenačkový vstup do EÚ, postupná demontáž samostatnosti. Niektorým osmičkovým výročiam sa v budúcich číslach budeme venovať podrobnejšie.

Ivan Mrva

Ján Litecký Šveda

Stopy vtákov v mokrej hline

S väčšinou textov v tejto knihe sa čitatelia Svedectva stretli na stránkach tohto časopisu. Autor v rubrike Knižný kútik uverejňoval recenzie na niektoré dôležité a u nás nedostupné knihy. Tie patria v Európe k prirodzenému konzervatívne diskurzu či ako je uvedené na obálke knihy, k základnému kánonu pravicovo-konzervatívnej literatúry. Kniha je doplnená o niekoľko ďalších recenzií, o esej Nová pravica a náboženstvo a o samizdatový text Zelené bundy. Autor ich publikoval v časopise Kultúra, Literárny týždenník, Kultúrny život a Dimenzie.

Ján Litecký Šveda v úvode oboznamuje čitateľov, že rubrika Knižný kútik v časopise Svedectvo vznikla ako naplnenie myšlienky, ktorá nenašla pochopenie v ponovembrovom Literárnom týždenníku. Vtedy autor navrhol redaktorom anketu medzi spisovateľmi a čitateľmi, aby sa vyjadrili, ktoré knihy by bolo treba vydať čo najskôr po pretrhnutí boľševickej cenzúry. Nestalo sa. Ktovie prečo. A ktovie, ako by bola taká anketa dopadla. Či mali naši spisovatelia a čitateľská verejnosť dostatok informácií o vydávaných knihách, ktoré nemali šancu uzrieť pulpy našich kníhkupectiev. Svedčí o tom aj prvá uvádzaná kniha: Manfred Kleina-Hartlage „Nový svetový poriadok“ s podtitulom „plán pre budúcnosť alebo sprisahanecká teória?“

Samotný názov knihy je aj dnes pre strázcov politickej korektnosti neprijateľný a zrejme by ju zaradili medzi nedôveryhodné konšpiračné tituly. Čo o nej hovorí Ján Litecký Šveda? „Tento projekt (New World Order – Nový svetový poriadok) sa začal najneskôr v rokoch 1899 a 1907 konferenciami v Haagu, snahami položiť vzťahy medzi štátmi na právny základ, čo zna-

mená postupné odbúranie národnej suverenity.“ To cituje vyštudovaného sociológa v odbore politická veda Manfreda Kleina-Hartlagea. Ten veľmi názorne ukazuje aj na zneužívanie pojmov holokaust a Osvienčim, kde nepredpokladá apriórny rasistický podtón, ale ukazuje ich čisto funkčné používanie pre záujmy NWO. Dokonca zavedenie trestného činu popierania holokaustu považuje za „nezvratné poškodenie právneho vedomia“.

Nie menej zaujímavé je oboznámenie sa s knihou esej nórského blogera Pedera Jensena, ktorý píše pod menom Fjordman. Nemecké vydavateľstvo Antaios sa podujalo vydať mu knižne desať textov pod názvom „Brániť Európu“. Fjordman v nich poukazuje na to, ako pokročila celosvetová debata od Huntingtonovho boja civilizácií k novej, ešte dôležitejšej téme a tou je boj národov proti vlastnej globalistickej elite s jej utópiami o splynutí národov. Litecký Šveda nielenže má prehľad o aktuálnych témach v zahraničnej literatúre, ale predovšetkým citlivo vníma prejavy vybočujúce z civilizačných mantinelov a smerujúce k ovládnutiu človeka. Knižka vyšla vlani vo vydavateľstve Post Scriptum. **(zl)**

Elena Šubjaková

Slováci, apoštoli Slovanov

Písať o najstarších dejinách Slovákov (ale nielen o nich) je dosiaľ tristné. Zdeformované pojmoslovie, zničené písomné pamiatky, po ktorých sa doslova a dopísmena prehnali Tatári aj Turci. O susedoch nevraviac. Predsa však pre zvedavého a po poznaní túžiaceho človeka sa odkrývajú aj zdroje zaviate nežičlivcami. Elena Šubjaková ich vyniesla na svetlo Božie, aby poštekli takmer odviaté národné povedomie Slovákov. V knihe Slováci, apoštoli Slovanov predkladá čitateľom známe i celkom neznáme tváre Metodových žiakov, ktorých podľa historických prameňov malo byť dvesto. Kňazov a diakonov.

Šubjaková ja vyštudovaná jadrová fyziká, ale prakticky celý svoj život sa venuje cyrilo-metodskému obdobiu a vydala niekoľko kníh s touto tematikou. Je autorkou monografie „Hlaholika, posvätné dedičstvo Slovákov“, ktorá vyšla v roku 2010 a pripravuje sa jej druhé vydanie. Vlani vydala knižku Slováci, apoštoli Slovanov, v ktorej ponúka prehodenie prameňov, ktoré sú nanovo skúmané vo svetle zapadnutých pramenných či nových interpretačných argumentov.

Kniha podáva ucelený obraz o účinkovaní Metodových žiakov po vyhnaní z územia dnešného Slovenska. Pravda len

o tých, o ktorých sa zachovali písomné zmienky. Autorka si zobrala k srdcu slová pápeža Jána Pavla II., ktorí Slovákom v roku 1981 odkázal: „Moji drahí, zostávajúce verné dedičstvu otcov sv. Cyrila a Metoda. Žite podľa neho neprestajne, ochraňujte ho v tej istote, že ono je základom vašej duchovnej veľkosti a skutočnej kultúrnej výšky vášho národa.“

Slovenskom sa prehnala reformácia a nemožno nevidieť stopy, ktoré zanechala na duchovnom živote národa. Rozdeľuje ho viac, než sme ochotní si to priznať. Aj to je dôvod, prečo Slováci nemajú jasný vzťah k svojej histórii. Vyštudovaný evanjelický teológ a moderátor Slovenskej televízie Michal Havran priam ukážkovo predstavil svoje zmyšľanie o cyrilo-metodskej misii, keď jeden svoj článok nazval Zverozvestcovia z Matice. To len dokazuje, aké prekážky musia zdolávať autori, ktorí sa chcú venovať slovenským dejinám, nerozlučne spätým s duchovným odkazom sv. Cyrila a Metoda.

Eva Zelenayová

STALO SA

1. februára 1952 Poverenstvo vnútra (Jozef Lietavec) v rámci tzv. Akcie B uskutočnilo násilné vystaňovanie „politicky nespoľahlivých občanov“ z väčších miest na vidiek. Tak napríklad z Bratislavy, kde predsedníctvo ÚV KSS schválilo na vystaňovanie 743 rodín, bolo efektívne vystaňovaných 678 rodín, z Martina 136 rodín, z Komárna 160 rodín. V Nitre vystaňovaním postihnutých rodín získali 960 voľných bytov. Táto akcia sa konala aj v iných väčších mestách a trvala až do septembra 1953.

4. februára 1987 Predsedníctvo ÚV KSČ odmietlo návrh na prehodnotenie udalostí z roku 1968 a následného obdobia normalizácie.

6. februára 1990 pápež Ján Pavol II. vymenoval tajne vysväteného biskupa Jána Chryzostoma Korca za sídelného biskupa v Nitre.

13. februára 1921 sa konala vysviacka

troch rk. biskupov M. Blahu, K. Kmeťka a J. Vojtašáka.

14. februára 2008 Benedikt XVI. rozhodol o zriadení novej Bratislavskej arcidiecézy a Žilinskej diecézy. Za nového bratislavského arcibiskupa vymenoval J. E. Mons. Stanislava Zvolenského, za nového žilinského biskupa vymenoval J. E. Mons. Tomáša Galisa.

20. februára 1951 boli popravení bývalí študenti treňčianskeho gymnázia a organizátori Bielej légie Anton Tunega, Albert Púčik a Eudard Tesár. Rodinám dovolili pochovať ich na Martinskom cintoríne v Bratislave, ale na hrobch nesmeli byť mená.

21. februára 1948 Predsedníctvo ÚV KSČ vydalo uznesenie o ozbrojení partizánov a robotníkov a o vytvorení „ľudových milícií“.

23. februára 1949 Národné zhromaždenie schválilo zákon o jednotných roľníckych družstvách (JRD) podľa vzoru

sovietskych kolchozov. Na jeho základe sa potom uskutočnila násilná likvidácia súkromných majetkov drobných vlastníkov pôdy.

24. februára 1948 v Bratislave vznikol Akčný výbor hlavného mesta Slovenska pod vedením pplk. Dr. Antona Rašlu.

26. februára 1990 prezident V. Havel podpísal v Moskve dohodu o stiahnutí sovietskych vojsk z územia Československa. Išlo o likvidovanie „dočasnej“ vojenskej okupácie z 21. augusta 1968.

27. februára 1946 československá a maďarská vláda uzavreli dohodu o výmene maďarského obyvateľstva zo Slovenska za slovenské obyvateľstvo z Maďarska. V rámci tejto dohody sa z Maďarska dobrovoľne prihlásilo asi 70 000 osôb, ktoré sa presťahovali na Slovensko („reslovakizácia“), zatiaľ čo do Maďarska bolo vystaňovaných asi 90 000 slovenských občanov maďarskej národnosti.

Do 1. decembra 1948 o reslovakizáciu požiadalo asi 350 000 osôb.

Tešila sa zo stovky

Vlani v máji oslávila pani Terézia Hermanová zo Sv. Jura storočné životné jubileum. Naša redakcia bola pri tom, veď jej syn Jozef je aktívnym členom našej organizácie. Nikto by si nebol pomyslel, že sú to jej posledné narodeninové oslavy, bola plná života. Zomrela 26. januára obklopená svojimi najdrahšími. Na snímke pani Hermanová pred začiatkom sv. omše pri príležitosti jej jubilea.

(red)

Ešte k 13. snemu PV ZPKO

V pomerne uvoľnenej atmosfére v závere nášho 13. snemu došlo k odsúhlaseniu žiadosti pána Petra Bielika, aby sa mu redakcia Svedectva ospravedlnila za článok „Pre vysvetlenie“ z čísla 12/2006, kde sú podľa neho nepravdivé tvrdenia. Napriek tomu, že súčasné vedenie organizácie a redakcia časopisu nepoznajú základné fakty tejto kauzy a nemajú ako zistiť podstatné informácie o nej, ak sa pánovi Bielikovi stala krivda, tak sa mu ospravedľujeme.

Ján Litecký Šveda

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Predseda našej organizácie Ján Litecký Šveda** 9. januára podal na Ministerstve vnútra SR 24 stranovú žiadosť o dotáciu na rok 2018.

■ **Na podnet Juraja Vrábela** vedenie rozhodlo osloviť

metropolitu arcibiskupa Stanislava Zvolenského, aby blahoslavený Titus Zeman bol vyhlásený za patróna politických väzňov. Žiadosť pripravil duchovný našej organizácie dp. Ján Košiar a doručená arcibiskupskému úradu bola 15. januára t.r.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0902 199 429 a 0905 737 790. Darcom úprimne ďakujeme.**

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

■ **Úradné hodiny v kancelárii** Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovolia do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brnák, Bratislava	50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava	10 EUR
Mária Poráziková, Bratislava	10 EUR
Márió Anton Hrtus, Lendak	20 EUR
Štefan Jablonický, Lakšárska Nová Ves	10 EUR
Štefánia Krajčiová, Nemšová	10 EUR
Mária Gubalová, Piešťany	20 EUR
Tomáš Buc, Bobrov	10 EUR
Miroslav Štúrik, Zliechov	20 EUR
Terézia Ferencičová, Závod	5 EUR
Viliam Horák, Bánovce nad Bebravou	10 EUR
Zuzana Hlinková, Košice	2 EUR
Etela Boriková, Bratislava	2 EUR
Ján Patka, Sekule	10 EUR
Jozef Baláž, Trenčín	5 EUR
Mikuláš Maník, Prešov	10 EUR
Barbora Prihodová, Trebišov	10 EUR
Mária Žilínčanová, Bratislava	20 EUR
Štefan Bañas, Martin	8 EUR
Marta Gašparovičová, Stupava	25 EUR
Mária Matejová, Nová Dubnica	5 EUR
Alžbeta Bileková, Jablonov	5 EUR
Ervin Blažiček, Malacky	40 EUR
Štefan Gdovin, Pušovice	5 EUR
Jozefa Šebestová, Radošovce	5 EUR
Jana Košútová, Bratislava	20 EUR
Františka Vargová, Zlaté Moravce	10 EUR
Anastázia Mračnová, Moravský Sv. Ján	10 EUR

Štefan Daško, Dubnica nad Váhom	5 EUR
Petronela Šustová, Piešťany	40 EUR
Mirko Žila, Badín	8 EUR
Pavol Molitor, Malé Leváre	8 EUR
Mária Lukáčová, Bardejov	5 EUR
Vojtech Polnišer, Tlmače	11 EUR
Margita Chudá, Štefanov	10 EUR
Oľga Margetinyová, Hlohovec	90 EUR
Ján Gregor, Banská Bystrica	7 EUR
Milan Hric, Badín	7 EUR
Jozef Nemlaha, Dubnica nad Váhom	10 EUR
Ľubomír Hatala, Prievidza	40 EUR
Ľudmila Pekáriková, Prešov	15 EUR
Anna Bencová, Malacky	10 EUR
Mária Šilhavá, Bratislava	20 EUR
Emília Gajdošová, Hlohovec	15 EUR
Vojtech Bednár, Trstená	10 EUR
Alžbeta Dješková, Rimavská Sobota	10 EUR
Livia Brhlovičová	10 EUR
Mária Špaková, Levoča	38 EUR
Vojtech Nový, Slatina nad Bebravou	10 EUR
Anna Sluková, Banská Bystrica	20 EUR
Anna Benčatová, Banská Bystrica	10 EUR
Helena Halková, Banská Bystrica	10 EUR
Vladimír Wilweber, Banská Bystrica	10 EUR
Emil Kucharovič, Bošáca	10 EUR
PeaDr. Súlová-Petrovičová, Trnava	28 EUR
Agnesa Hudecová, Bratislava	10 EUR
Dagmar Vargová, Hurbanovo	20 EUR
Dominik Mužila, Dolný Kubín	10 EUR

Vladimír Greguš, Banská Štiavnica	5 EUR
Jana Zimenová, Varín	40 EUR
Jozef Koperdák	30 EUR
Márió Čerget, Topolčany	20 EUR
Vavrinec Vaľo, Michalovce	10 EUR
Mária Jakubečková, Trenčianske Teplice	10 EUR
Kamila Haroniková, Bratislava	10 EUR
Miroslav Luba, Leopoldov	5 EUR
Judita Kmecová, Poprad	20 EUR
Marta Jalovcová, Trnava	10 EUR
Marta Svoreňová, Hriňová	5 EUR
Michal Šustek, Žarnovica	15 EUR
Anna Štefanová, Spišská Nová Ves	5 EUR
Jozef Kollár, Šuňava	10 EUR
Fridolín Peško, Modra	5 EUR
Jozef Melek, Námestovo	40 EUR
Ondrej Šišulák, Bratislava	8 EUR
Miro Nemeč, Ludanice	11 EUR
Kveta Hrášková, Lutilla	5 EUR
Vlasta Hadvigová, Trebatice	5 EUR
Ladislav Šimko, Sabinov	5 EUR
Angela Flajžiková, Radošovce	2 EUR
Anna Božíková, Chynorany	5 EUR
Marta Filová, Žilina	10 EUR
RNDr. František Kalafut, Bratislava	22 EUR
Mgr. Rafael Rafaj, Bratislava	30 EUR
Anton Tomík, Bratislava	38 EUR
Anton Semeš, Bratislava	18 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

PRIPOMÍNAME SI

Vo februári 2018 si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a sympatizantov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

Dňa 1. januára 2018 oslávil životné

v januárovom čísle Svedectva, za čo sa mu ospravedľujeme.

35 rokov

Mgr. Peter Jašek PhD, Trstín 24.2.1983

70 rokov

MUDr. Alojz Makara 14.2.1948
Katarína Michalková, Krškany 19.2.1948

80 rokov

Bernardína Sprušanská, Popudiny 15.2.1938
Anna Stanová, Ružomberok 24.2.1938

81 rokov

Zdenka Jesenská, Košice 24.2.1937
Júlia Čauderová, Žiar nad Hronom 2.2.1937

82 rokov

Vilma Drexlerová, Zohor 18.2.1936
Anna Bidžovská, Tvrdošín 1.2.1936

83 rokov

Margita Wassermannová, Spišský Hrhov 25.2.1935

84 rokov

Helena Hoštáková, Dobrá 2.2.1934

86 rokov

Gabriela Hrubá, Levoča 13.2.1932

87 rokov

Júlia Bonková, Dlhé Stráže 15.2.1931

88 rokov

Anastázia Kardošová, Chynorany 10.2.1930
Magda Peštová, Nitra 4.2.1930

90 rokov

Katarína Luptáková, B. Štiavnica 6.2.1928

91 rokov

Pavel Mičuda, Ilava 4.2.1927

93 rokov

Eleonóra Jedličková, Bánovce nad Bebravou 8.2.1925

Jubilantom
srdečne blahoželáme

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 91 rokov, 17. decembra 2017, zomrel **Jozef SENKO** zo Sečovskej Polianky, člen PV ZPKO. Posledná rozlúčka sa konala v Sečovskej Polianke.

† Vo veku 87 rokov, 30. januára 2018, zomrel **Jozef LAUKO** zo Svätého Antona, dlhoročný člen PV ZPKO Žiar nad Hronom. Posledná rozlúčka sa konala 2. februára 2018 na cintoríne vo Svätom Antone.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

● **Malé knižkupectvo Svojeť v bratislavskej Lige pasáži ponúka knihy, ktoré inde nekúpite. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718**

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KOMENSKÉHO

GONDOVA UL. 2, 806 01 BRATISLAVA

Vážená súdružka

Dr. Elena Letňanová,

Bratislava

Váš list zo/zo dňa

Naša značka

V Bratislave dňa 4. septembra 1980

Vac: Elena Letňanová-zruše- VÝSK 9788/1980- C VII/2-A-10
nie vedeckej prípravy.

Kolégium dekana Filozofickej fakulty UK
Vám oznamuje, že ste nebola schválená vyššími orgánmi
do vedeckej prípravy.

Súčasne Vám vraciame tieto doklady:

1. fotokópia štát. občianstva
2. fotokópia diplomu č. 000005
3. lekárske potvrdenie.

Univerzita Komenského,
Filozofická fakulta,
Gondova ul. 2, Bratislava

za J. Ficmil
dekan

Vybaruje:

Telefón: